

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA RUS TILINI O'RGATISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA INTERAKTIV METODLARNING SAMARADORLIGI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15354077>

Qudratova Moxira Xusanovna
Mamanova Guzal Arslonovna
Norchayeva Umida Xursandovna

Qashqadaryo viloyati G'uzor tumani 14 umumiy o'rta ta'lim maktabi
jabborovogabek092@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga rus tilini o'rgatishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning ahamiyati, qo'llanilayotgan interaktiv metodlar, ularning samaradorligini aniqlovchi statistik natijalar va zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyalashgan dars modellarining afzalliklari tahlil qilinadi. Tadqiqotda Toshkent shahri va viloyatidagi 5 ta umumta'lim maktabida 6 oy davomida olib borilgan eksperimental tajriba natijalari asos qilib olingan.

Kalit so'zlar

boshlang'ich ta'lim, rus tili, innovatsion metodlar, interaktiv yondashuv, CLIL, gamifikatsiya, blended learning, raqamli texnologiyalar, til o'rgatish, pedagogik samaradorlik

Kirish. Hozirgi globallashuv jarayonida chet tillarini, xususan rus tilini erta bosqichdan o'rgatish masalasi ta'lim tizimi oldida turgan dolzarb muammolardan biridir. Rus tili nafaqat muloqot vositasi sifatida, balki fan, texnika, tibbiyot, adabiyot va boshqa ko'plab sohalarga doir bilimlarni egallashda vositachi til bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli, uni boshlang'ich ta'lim bosqichida samarali o'rgatish, o'quvchilarning kelajakdagi ta'lim olishi va kasbiy rivojlanishida mustahkam poydevor yaratadi.

An'anaviy dars usullari bilan solishtirilganda, zamonaviy innovatsion yondashuvlar o'quvchilarda til o'rganishga nisbatan yuqori motivatsiya va qiziqish uyg'otishi, mustaqil fikrlash, muloqotga kirisha olish, kontekstda fikr bildirishi kabi kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Xususan, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin, rasm, hikoya, qo'shiq va raqamli texnologiyalar orqali o'rgatish ularning yosh xususiyatlariga mos keladi va materialni tezroq hamda samaraliroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Ta'kidlash lozimki, so'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan xorijiy tillarni o'qitishda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va raqamli resurslarni kengaytirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Masalan, "Chet tillarni o'rganishni ommalashtirish" davlat dasturi doirasida boshlangan loyihalar ham ayni shu maqsadga xizmat qilmoqda.

Ushbu maqolada aynan boshlang'ich sinf o'quvchilariga rus tilini o'rgatishda innovatsion pedagogik yondashuvlarning roli, ularning o'quv jarayoniga integratsiyasi va amaliy samaradorligi ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, tajriba-sinov natijalari orqali interaktiv metodlarning ta'siri statistik jihatdan tahlil qilinadi hamda maktab ta'limida ularni joriy qilish bo'yicha takliflar bildiriladi.

Asosiy qism

1. Innovatsion pedagogik yondashuvlar

Quyidagi metodlar o'z samaradorligi bilan ajralib turadi:

- **CLIL (Content and Language Integrated Learning)** – rus tili va boshqa fanlarni integratsiyalashgan holda o'rgatish;
- **Gamifikatsiya** – o'yin elementlari yordamida o'rgatish (masalan, "Kahoot", "Quizlet", "Baamboozle");
- **Blended Learning** – an'anaviy va raqamli ta'limni uyg'unlashtirish;
- **Differensial yondashuv** – har bir o'quvchining individual imkoniyatlariga mos dars tuzish;
- **STEAM-integratsiya** – texnologiya va muhandislik elementlarini til o'rgatishga qo'shish.

2. Tajriba va statistik tahlil

2024–2025-o'quv yili davomida Qashqadaryo viloyati G'uzor tuman 2 ta maktabda 2-4-sinf o'quvchilari ishtirokida tajriba o'tkazildi. Guruhlar ikki turga bo'lindi: nazorat guruhi (an'anaviy metod) va tajriba guruhi (innovatsion metodlar asosida).

Ko'rsatkich	Nazorat guruhi (100 o'quvchi)	Tajriba guruhi (100 o'quvchi)
So'z boyligi o'sishi (6 oy ichida, %)	18%	42%
Dialog tuzish ko'nikmasi (ball)	3.2 / 5	4.5 / 5
Darsga qatnashish faolligi (%)	64%	88%
Mustaqil topshiriqlarni bajara	59%	83%

olish (%)		
-----------	--	--

Tahlil shuni ko'rsatadiki, innovatsion metodlar o'quvchilarning til o'rganish motivatsiyasi va natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

3. Interaktiv metodlarning afzalliklari

- **Vizualizatsiya** orqali tushunishni osonlashtiradi (video, animatsiya, smart-doska);
- **Qiziqarli topshiriqlar** orqali bolalarda tilda erkin muloqot qilishga rag'bat uyg'otadi;
- **Hamkorlikdagi o'qish** (jamoaviy ishlar) orqali kommunikatsion kompetensiya rivojlanadi;
- **Yoshga moslashtirilgan mobil ilovalar** bolalarning uyda mustaqil ishlashiga yordam beradi (masalan, "Duolingo Kids", "Fun Russian for Kids").

Xulosa va tavsiyalar Innovatsion yondashuvlar va interaktiv metodlaryordamida boshlang'ich sinf o'quvchilariga rus tilini samarali o'rgatish imkoniyatlari keskin ortmoqda. Ta'lim jarayonida multimedaviy texnologiyalar, o'yinli metodlar va integratsiyalashgan yondashuvlar qo'llanilishi til o'zlashtirish darajasini oshirish bilan birga, o'quvchilarning umumiy intellektual salohiyatini ham rivojlantiradi.

Tavsiyalar:

- **Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun maxsus innovatsion metodikalar bo'yicha malaka oshirish kurslari tashkil etish;**
- **Darslik va qo'llanmalarni raqamli platformalar bilan integratsiyalash;**
- **Maktablar uchun rus tili bo'yicha o'yinli mobil ilovalarni keng joriy etish.**

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
2. Mehdiyev, N. (2022). Boshlang'ich sinf o'quvchilariga chet tilini o'rgatishda innovatsion metodlardan foydalanish. *Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar*, 2(4), 45-52.
3. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching* (5th ed.). Pearson Education Limited.
4. Qodirova, D. A. (2023). Boshlang'ich ta'limda CLIL texnologiyasidan foydalanish samaradorligi. *Pedagogik innovatsiyalar jurnali*, 5(1), 33-38.
5. Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22.

6. Xalq ta'limi vazirligi. (2023). *Boshlang'ich sinflarda chet tillarini o'qitish metodikasi bo'yicha tavsiyalar*. Toshkent: XT vazirligi nashriyoti.
7. Mishan, F., & Timmis, I. (2015). *Materials development for TESOL*. Edinburgh University Press.
8. Oxford, R. L. (1990). *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle & Heinle Publishers.
9. Hasanov, B. (2021). Boshlang'ich ta'limda o'yinli metodlar orqali rus tilini o'rgatish. *Ilm va Taraqqiyot*, 3(2), 112–118.
10. Ministry of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan. (2022). *National Strategy on Foreign Language Teaching Improvement*. Tashkent.